

Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert - 3-maandelijks ledenblad
21ste jaargang 2001- nr 4

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Erevoorzitter

Veearts Robert Lievens

Voorzitter - Secretariaat

Willy De Loose

053/83.08.81

Bestuursleden:

Denderhoutem:

Edgard Huylebroek

Haaltert:

Geert Boelaert

Marc De Moyer

John Scheerlinck

Heldergem:

Roger De Troyer

William Minnaert

Kerksken:

Joris De Kegel

Documentatiecentrum:

Warandegebouw Sint-Goriksplein 17

9450 Haaltert

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Lidmaatschap: 7,50 €

Steunend lid: min. 12,50 €

Rek.nr. 439-5083061-63

Heemkundige Kring Groot-Haaltert

Email:

willydeloose@skynet.be

Website:

<http://come.to/heemkring>

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten. Teksten mogen overgenomen worden mits bronvermelding.

HK Haaltert is lid van het Verbond van Kringen voor Heemkunde Oost-Vlaanderen.

Redactioneel

Dit is het laatste nummer van de 21ste jaargang en traditiegetrouw herinneren wij even aan de hernieuwing van het lidmaatschap. Vorig werkjaar bezorgden wij ons tijdschrift aan 320 leden en aan 70 heemkringen, archieven, scholen en bibliotheken. Een 70-tal personen raadpleegden het documentatiecentrum vooral voor opzoekingen ivm het opstellen van stamboom en/of familiegeschiedenis. Voor de kandidaat familiekundigen vermelden wij dat wij reeds 150 genealogische naslagwerken bezitten die een onmisbare hulp kunnen zijn bij de eerste opzoekingen. Een bezoek aan ons archief bespaart heel wat tijd en onkosten! In maart bezochten wij samen met het Df-Kerksken de prestigieuze tentoonstelling 'Vlamingen op de Titanic' in de Sint-Pietersabdij te Gent. Op een zomerse aprilzondag wandelden wij met de 'Wielewaalafdeling' door het frisse groen in het dal van de Molenbeek n.a.v. 'Dag van de aarde'. De administratieve procedures werden gestart voor de renovatie van enkele kapellen. Wij hopen in de loop van 2002 resultaten te behalen.

Aan de beschermde kapel van O.L.Vrouw van Bijstand aan het kerkhof te Haaltert werd door de HK een nieuwe plaat met de Oud-Nederlandse tekst geschilderd in 1953 aangebracht, naar aanleiding van het 250-jarig bestaan van de kapel.

Wij willen ook onze dank betuigen aan de vele mensen die doodsprentjes, doodsbrieven, boeken en andere documenten schonken voor ons archief. Alles wordt er gerangschikt en bewaard en het raadplegen ervan is volledig gratis. Mogen wij ook in de toekomst nog interessante giften ontvangen? Elders in dit nummer staat ook een oproep voor gezins- en/of familiefoto's. Kijken jullie even in de oude doos? Bij het laatste exemplaar van de 21ste jaargang is het overschrijvingsbulletin gevoegd voor de hernieuwing van het lidmaatschap 2002. Wij behouden de geringe bijdragen van 7.5 € of minimum 12.5 € voor steunende leden. De redactieploeg spant zich in om opnieuw een aantal interessante nieuwtjes uit het verleden van onze dorpen leesbaar te maken en te presenteren in een fraai 3-maandelijks tijdschrift. Uw sympathie én lidmaatschap zijn het spreekwoordelijk 'duwtje in de rug'!

In dit nummer vergasten wij onze lezers reeds op een uitzonderlijke bijdrage, met kleurproducties, van 'de Heren van Haaltert' sinds 1046, i.a.w. Haaltert, speelbal in adellijke handen.

Graag bij deze gelegenheid onze oprechte wensen voor een vreedig en gezond 2002.

Heemkundige Kring

Willy De Loose

voorzitter

De bijdrage 'criminaliteit in het land van Aalst' (3) wordt verplaatst naar volgend nummer.

BIJNAMEN IN HELDERGEM (3 en slot)

Dit is het derde deel van een reeks artikelen over de bijnamen te Heldergem, een project opgestart n.a.v. 900 jaar Heldergem. In het eerste deel behandelden wij het tot stand komen van het project en de werkwijze. In de tweede bijdrage behandelden we de namen afgeleid van andere persoonsnamen, en de beroepsnamen. In deze bijdrage komen de andere categorieën aan bod; waarbij ook een aantal minder vleiende benamingen worden gepresenteerd. Wij willen hier nogmaals herhalen dat het niet onze bedoeling is om mensen op enigerlei wijze te kwetsen, maar een levend taalverschijnsel weer te geven. De namen van personen van wie de bijnaam ons als kwetsend overkwamen werden vervangen door een *. Opnieuw bezorgde mevr. De Bodt uit Westerlo ons waardevolle informatie, waarvoor onze dank.

De integrale brochure zal op een later tijdstip worden gepresenteerd, met verwerking van op en aanmerkingen. Intussen hebben de lezers van dit tijdschrift alvast een primeur en verkneukelen ze zich over wat hun voorvaders van elkaar dachten

Roger De Troyer (Zjeken Troejer)

William Minnaert (Poesj zijn Cesarine heure jongen)

Ter verduidelijking geven we nog even de afkortingen mee die verwijzen naar de plaats van herkomst

Be = **Berenhoek**

Bo = **Bovendries** (het gedeelte tussen de Steenweg Aalst-Geraardsbergen en de kerk, met uitzondering van de Berenhoek, Mottenhoek en Mottendries)

D = **Dorp** (gebied rond de kerk, met Krekelenberg en Liefkenshoek)

H = **Hoom** (inclusief de Hoomweg)

K = **Kerkstraat** (gedeelte tussen de Kerk en het Oud-dorp)

M = **Mottendries en Mottenhoek**

OD = **Oud-dorp**

S = **Steenweg**

AANVULLINGEN BIJ DE VORIGE CATEGORIEËN

Builens Fieken(K)

Sophie van Melkebeke

was de kleindochter van *Francisca Buyl*

Naut zijn Marieken (bo)

Maria Sonck

In de plaats van *De Vulder*

Boerken Cooreman (S)

Hubert Cooreman

Was de zoon van *Gustaaf Cooreman*, afkomstig uit Nederhasselt. Moeder wenste haar jongste zoon als opvolger op de boerderij

De kween

een kween wordt ook gebruikt voor een onvruchtbare vrouw. Er bestond bij de boerenzonen blijkbaar ook de traditie om eerst de verloofde zwanger te maken alvorens te huwen om de opvolging veilig te

stellen. Het gebeurde, dat als een meisje onvruchtbaar was, zij ongenadig werd gedumpte en geen kans kreeg om te huwen. Dat die vernederende toestand en het verdriet over haar verloren geliefde haar pinnig maakten, was begrijpelijk. Men zou voor minder ¹

Coppi (D)

Maurice Souffriau

Hij wist alles over de legendarische Italiaanse wielrenner *Fausto Coppi*. Zo kende hij alle uitslagen die Coppi ooit in een wedstrijd had behaald.

Fettel (OD)

Fettel was een beenhouwer op de Keienberg te Haaltert. Deze man woonde eerst in de buurt van de beenhouwer. Toen hij naar Heldergem verhuisde, sprak hij als schoolkind steeds maar over *Fettel*, zodat hij zelf de naam kreeg

Jules de champetter

Lucien Hendrickx

In de plaats van *Jules*

4. DIERNAMEN

Bokke Marie (M)

Maria Schoupe

Zij bleek in het bezit te zijn van een geitenbok, die een nogal doordringende geur afgaf.

Cisezel (S) ²

Franciscus ?

Was zoals 'boontjes' een opkoper van voden en oud ijzer en reed met een kar bespannen door een ezel. Vandaar de naam

De Poesjen (Bo)

Familie de Schrijver

Deze familie afkomstig uit Kerksken, had heel wat nakomelingen die in Heldergem getrouwd waren, en er dus woonachtig waren. *Jan De Schrijver* stond bekend als poesjzjang, *Cesarine De Schrijver* als Poesj zijn *Cesarine*, *Frans De Schrijver* gewoon als poesj. De naam was afkomstig van de grootvader, die naast herbergier ook handelaar in kalveren was. Het dialectwoord voor een kalf is een poesj en meteen ken je de verklaring van de naam.

Een tweede verklaring is meer anecdotisch. Albinus Baetens bewaakte samen met twee vrienden de koeien in de wijk Landlede te Kerksken. Ze kwamen op het idee om elkaar een naam te geven. De eerste zei: 'Ik ben vogel'; de tweede zei: 'Ik ben poesj', en Albien zei: 'Noem mij Lacarte'

Marie Gieët (Bo)

Maria Govaert

kweekte één of meerdere geiten om in het levensonderhoud te voorzien. De naam werd ook gebruikt als plaatsnaam 'De Marie Gieët'

Marie was ook 'bundeles'. Bij de geboorte van een kind ging ze thuis de kinderen verzorgen en versen tot de moeder het zelf kon. Bij een eerste bezoek aan de kerk (bij het doopsel) droeg zij het kind, als eerbewijs voor de geboden hulp.

Minekauzen ezel (K)

Is de zoon van *Dominica*, doch we onthouden ons van verdere commentaar om de betrokkene niet te schaden

Nette Mus (K)

Antonia Barbara Bisback

we verwijzen hier naar het verhaal met *Spinnekop*

Pee Lieë (H)

Petrus De Leeuw

Een dubbele verkorting, waarbij de familienaam de dialectuitspraak van 'leeuw' is.

Peerdeken (Bo)**Martinus Gossey**

De verklaring van deze naam is te zoeken bij een uitspraak van de man. Toen men hem vroeg om iets te doen zei hij vaak "Ik kan niet verder dan het paard", wat zo veel betekent als "Ik heb ook maar twee handen"

Puit Ernest / Puiten Nest (Bo)**Ernest Verbeken**

De zus werd *Puit Angèle* genoemd, een andere broer *Puite Bein* (Urbain), ook *Gust* (zie verder) was daar een broer van. Zie verklaring aldaar

Puite Gust (K)**Henri Verbeken**

Tijdens de campagne in Frankrijk luidde Henri de klokken. De vaste klokkenluider in Heldergerm was Gust. Wanneer nu Henri aan het luiden was zei men lachend: 'Hoor, Gust is aan het luiden'. Bij zijn terugkeer in België werd Henri alleen nog Gust genoemd

Spinnekop (H)

*

waarom men juist de dame in kwestie 'spinnekop' is gaan noemen is ons een raadsel. In elk geval is ons het volgende verhaal meegedeeld.

In de herfst, wanneer de webben van de spinnen bij mistig weer zichtbaar zijn in de hagen, wandelde 'spinnekop' voorbij de woning van 'mus'. Mus ging in de aanval en zei 'Nu hebben de spinnekoppen hun weer, hé', maar spinnekop antwoordde zonder dralen: 'De mussen zullen het wel openfladderen'

Tistjen Duif (Bo)³**Jan Baptist Lievens**

was een duivenmelker

't Viggen (Frans Viggen) (D)**Frans D'Hoker**

Was viggenghandelaar. Deze naam hoort dus zowel thuis bij de diernamen als bij de beroepsnamen

Vlooitje /Vluëken (H)**C. Cooreman**

was de kleinste uit het huisgezin

5. PLAATSNAMEN (Toponymica)

Hierbij horen ook de herbergnamen, vroeger verwijzend naar een uithangbord

Centens Dille (D)**Reinhilde De Vuyst**

huwde met *Jan-Baptist Antheunis* en woonde op Centens hof

De Koreaan (S)**Frans Impens**

Had gevochten in Korea

Eliane uit de Cash (Bo)**Eliane De Rijck**

samen met haar broer baat zij de "Cash and Carry De Rijck" uit

Griete Kaur (Bo)**Oscar Strickx**

Deze persoon was afkomstig uit de wijk "Griet" te Aaigem; het tweede gedeelte is opnieuw een verkorting van de voor naam

Jan uit 't klooster (D)**Jan Verschueren**

was knecht in het klooster

Jang uit 't Wijnhuis (S)**Jan Impens**

't Wijnhuis was eveneens een van die afspanningen langs de steenweg. Waarschijnlijk verkocht men er wijn, dit in tegenstelling tot de meeste herbergen, waar men alleen bier kon krijgen.

- Jef Americaine (Bo)** **Jozef D'Haeseleer**
woonde in Amerika. Zoals bekend uit de publicaties rond de Titanic ⁴, vertrokken heel wat streekgenoten rond de eeuwwisseling naar Amerika om er hun geluk te beproeven.
- Kammenze Gaston (S)** **Gaston Baeten**
Woonde in een hof aan het begin van de Kambaan, het hoogste punt van Heldergerm
- Kelderkes (Keljerkes) Matille (K)** **Mathilde Andries**
ook *Stinaus Mathille* genoemd, was uitbaatster van cafe 't Kelderke
- Kennekes Treeze (Be)** **Marie-Theresia De Swaef**
Was herbergierster, en als je weet dat het bier vroeger in kannen werd bovengehaald, is de oorsprong niet ver te zoeken
- Klok Tist (Be)** **Jean-Baptist Groebbens**
Was herbergier van café 'De Klok'. De naam van de herberg was afkomstig van het feit dat zijn vader klokkenluider was in de kerk
- Lisken uit den Teppen (M)** **Elisabeth Schoupe**
verwijst naar de "wijk" ⁵, een zeer interessant toponiem, officieel gekend als Kerkbosweg
- Lowieken uit 't Kruisken (Bo)** **Louis Van Den Dooren**
woonde in een huis nabij de vredeskapel (hoek Hallebaan en Heldergermstraat). Zie ook *olielowieken*
- Macrit (K)** **Karel De Vuyst**
Verwijst naar de zaal 'bij Macrit', waarvan hij de uitbater was. Het is ons echter een raadsel waar de naam vandaan komt. Misschien een verwijzing naar de schildersnaam 'Magritte'
- Maria uit 't Schuit (OD)** **Maria Pevernagie**
bij elke overstroming stond dit huis, dat vrij dicht tegen de Molenbeek lag, 50 cm in het water. Het huis dreef dus als het ware in het water. Er bestaat nog steeds een frituur (annex zaal) met dezelfde naam
- Mauetereerzen Dolf (M)** **Adolf Hespeels**
Zoon van Leonard, die afkomstig was uit Mater
- Pintjens Suzan (Bo)** **Suzanne Schandelvijn**
haar grootmoeder was afkomstig uit café "De Pint", gelegen in de wijk Berg te Kerksken
- Poote Kamil (Bo)** **Kamiel Van Snick**
was afkomstig uit Nederhasselt, en woonde in een afgelegen wijk dicht bij een bos, de Poot genoemd. Vandaar kreeg hij zijn bijnaam.
- Robert uit de Berieëk/ Bureek (Be)** **Robert Haegeman**
Woont in de 'bureek' een uitermate interessant toponiem, dat op de huidige kaarten nergens meer terug te vinden is ⁶
- Sidonie uit de gracht (OD)** **Sidonie???**
woonde in een herberg dicht bij de gracht naar de Molenbeek
- Sisken uit de Koterhaak (OD)** **Franciscus Haezaert**
Was herbergier in een van de oudste nog bestaande herbergen in Heldergerm
- Smesj Long (Bo)** **Odilon Van Buggenhout**
ter hoogte van de Vijverstraat nr. 1 was er een smidse, in het dialect bekend als "smesj". Long is uiteraard de verkorting van *Odilon*. Ook is ons de naam bekend van *Smesj Taase*, die op dezelfde plaats woonde

Swingsken (OD)**Frans Van den Eynde**

huwde in café 'De Swing', tot voor enkele jaren een café op het Oud-dorp, schuin tegenover het Schuit

Rollekes Mie (S)**Melanie De Pelsmaecker**

't Rolleken is de plaats aan de steenweg waar de doorsteek (voetweg) naar Ninove begint, en is een verwijzing naar een herberg 'in 't Rolleken', een van de afspanningen langs de steenweg, waarvan gezegd wordt dat hij teruggaat op een Romeinse heirbaan. 'Aan Barbara' betekende hetzelfde als 'achter 't Rolleken' en is een verwijzing naar *Barbara Sonck*, de bewoonster langs de andere kant van de baan.

Terneuzen (K)**Remi Blondeel**

De persoon in kwestie had een zeer sterk ontwikkeld reukorgaan, zodat het verband met de plaatsnaam voor de hand ligt (hoort dus ook bij de lichaamsdelen thuis)

6. NAMEN VAN VOORWERPEN**Chic Mathille (OD)**

*

Volgens de overlevering bleek deze dame een echte 'Calamity Jane' te zijn. Zij pruimde tabak, en reed met de paarden, wat toch wel tot opmerkingen leidde in de buurt

Fie Fluit (OD)

*

???

Filleken De*smeulen (doffe e)/dorsmolen (Be)**Theofiel Andries**

Was een van de eersten die een dorsmolen bezat

Jef Memme (M)**Jozef Heyman**

Er wordt verteld dat de man in kwestie als kind zeer lang een fopspeen, "een memme" heeft gehad

Kezze**Jozef Van Durme**

Was handelaar in kersen, en vroeg dikwijls: 'Zijn de kezzekens al rijp?'

Mandjen Beton (K)**Amand Van der Hoeven**

Mand maakte een doorgang onder de voetweg bedekt met een laag beton. Zijn kippen konden nu, vanuit het hok, ongehinderd en veilig langs het tunneltje naar de boomgaard lopen.

Mandjen boesasj (Bo)**Amand De Cock**

voor de voornaam is het gebruikelijke procédé gehanteerd, verkorting van de voornaam met diminutief. Bij de familienaam noteerden we het volgende verhaal.

Mandjen was, zoals zoveel Heldergemnaren, seizoenarbeider. Bij zijn terugkeer van de "campagne" vergat hij zijn "balecon" of "bo(e)sasj" (= een soort schoudertas) in het Zuid-Station te Brussel. Pas bij zijn thuiskomst te Heldergem merkte hij zijn vergetelheid. In ons dorp ging kort nadien het volgende liedje "Justine, Justine (was zijn echtgenote), hebt ge mand zijn bozasj niet gezien; ze staat in de Midi, en Mandje was partie

Noeken (H)**J. De Groot**

was verzot op noga, een lekkernij bestaande uit deeg van eiwit met gebrande amandelen, noten en suiker. In het Heldergems wordt dit als 'noega' uitgesproken, verkort tot 'Noeken'

Oljelowieken (Bo)**Louis Van Den Dooren**

verkochte olie voor olielampen (dus onrechtstreeks verwijzend naar een beroep)

Bekend is het verhaal van "Olijelowieken zijnen saucis". Vroeger was het de gewoonte dat met de braadworsten "saucissen" aan haken aan het plafond te drogen hing. Op een bepaald moment moet Lowieken gezegd hebben " 't gaat regenen, mijne saucis dript (druipt)" !

Oljemathille (OD)

Mathilde Haesaert

verkocht eveneens olie voor olielampen

Ons is het volgende liedje bekend (uit een potpourri) 'Hij was verliefd al op dat bieken, oljemathille, oljemathille heur Emelieken, en zij was het schoonste meisje van de stad, mee ne strek al op heur gat (Het was in die tijd inderdaad de mode om jurken te dragen met grote strikken achteraan)

Pee kaffee (S)

Petrus Callebaut

Petrus dronk graag een tas koffie. Wanneer hij in de tuin aan het werk was riep zijn vrouw van in de achterdeur 'Pé, kaffee!'. Dit gebeurde meerdere malen per dag, en meteen was de bijnaam geboren.

Peken lisj (Bo)

Petrus Bisback

Een 'lisj' is het Helderghems voor "leidzeel", gebruikt om een dier te mennen

Pië Rondel (OD)

Petrus Jacobs

Petrus was fabrieksarbeider en toen een inwoner van Helderghem hem vroeg: 'Wat voor werk doet gij in de fabriek?', antwoordde Petrus: 'rondellen (sluitringen) maken', en meteen had hij zijn bijnaam

Pijpken (H)

Albert Ruysinck

rookte altijd een pijp

Pot eten (OD)

Jozef Govaert

Jozef was café-uitbater in de oude carré ^a. Telkens als er iets gebeurde dat niet naar wens verliep, zei hij: 'Is dat hier ne pot eten, ja'

Potjes Stien (Be)

Constant Hendrickx

Stien is de afkorting van *Constantinus*, waar wat het geheel met een potje heeft te maken, kwamen wij niet te weten

Slep (Bo)

Emerie Elaut

waarschijnlijk bedoelt men hiermee de slip van een slaapkleed of hemd, dat bij sommigen nogal eens uit de broek bleef hangen. Wanneer een getrouwde man zich heeft overslapen, zegt men nogal eens "Hij heeft te lang op haar slip gelegen", het slaapkleed van de vrouw bedoelend

Teuteken (Bo)

Alfons Schouppe

Van hem wordt gezegd dat hij koffie dronk aan de teut van de koffiepot

Tistjen vergif (K)

Jean-Baptist D'Hondt

Van hem wordt gezegd dat hij zijn wonde met verf behandelde

7. EIGENSCHAPPEN

Bertenze Louis zijnen dikken (Bo)

Victor Van Liedekerke

hier hebben we te maken met een combinatie van naamgevingsfactoren. De vader (*Bertenze Louis*) werd genoemd naar zijn vader, en daar de zoon vrij corpulent was, voegde men er deze eigenschap aan toe

Blenjes Mie (D)

Maria Van Boven

Was blind. Haar zoon werd *blenjes mie heuren dikken* (*Gustaaf Lievens*) genoemd

Blenjezen boer (D)

Karel Lodewijk Van Boven

Echtgenoot van 'Blenjes Mie' ?

- Bruintjen (H)** **Philemon De Bruyn**
 Zowel de eigenlijke familienaam als de bijnaam kunnen iets te maken hebben met het kleur
- Cauenze vos (M)** **Frans De Cooman**
 Het eerste gedeelte van de naam is ons niet helemaal duidelijk; vermoedelijk is het een vervorming van een of andere voornaam. Het tweede gedeelte wijst meer dan waarschijnlijk op de haarkleur, want nogal wat leden van de familie De Cooman hadden vuurrood haar.
- Charel Wit (K)** **Karel Blondeel**
 had een witte haardos
- de kleine Court (OD)** **Victor De Court**
 Uiteraard duidt dit op de lengte. Zijn broer noemde men toepasselijk *de grote Court*
- de langgen (Be)** **Benoit Verbeken**
- de roëlen / de raren (Be)** **Robert Van den Bossche**
 dit is de dialectuitspraak (korte 'o' en doffe 'e', met l-r wisseling) van het woord 'raar'. Blijkbaar ging het dus om een eigenaardig iemand.
- de schuëne Pauline (OD)** ?
 woonde niet ver van de Koterhaak en had ook twee bekoorlijke dochters
- de stommen (Bo)** *
 De persoon in kwestie is doofstom, en de naam wordt dan ook niet gebruikt als spotnaam
- de witten (1) (H)** **Valerie D'Herde**
 had uiteraard te maken met de haardos
- de witten (2) (Bo)** **Remi Van Melkebeke**
 meer dan waarschijnlijk gaat het hier om een verwijzing naar de haarkleur
Remi was hardhorig. Op zekere dag ging hij naar het veld om te spitten, samen met zijn zoon, die er niet graag bij was. Na een paar uren kreeg deze er genoeg van, en verzon een middel om te kunnen stoppen met werken. Om 11 u 30' luidde in Heldergem de klokken, om de landbouwers te verwittigen, dat het ogenblik aangebroken was om huiswaarts te keren voor het middagmaal. Zoon Kamiel balde de vuisten tegen elkaar, en maakte bewegingen van boven naar onder, waarmee hij het luiden van de klok nabootste. Vader Remi begreep onmiddellijk, trok de spa uit de grond en ze trokken samen huiswaarts. Met een vragende blik zag moeder Marie de beide mannen thuiskomen, want het was slechts kwart voor elf. Wat er daarna gebeurde, kunnen wij alleen maar raden.
- Dikke Lie (Be)** **Amelia de Noose**
Amelie (Lie) was de echtgenote van Martinus Gosseye
- Dikke Jef (OD)** **Jozef Cooreman**
- Dikken Albert uit it klooster (D)** **Albert Van Damme**
 Was knecht in het klooster
- Fel (Bo)** **Baeten (knecht bij Van Der Schueren)**
 Fel betekent in het Heldergerms "knap"
- Fred zijnen langgen (K)** **Emiel D'Haeseleer**
 Dat het tweede stuk verwijst naar de lengte is evident, doch wat de voornamen met elkaar te maken hebben is ons een raadsel. Misschien heette zijn vader Frederik

- Goep (D)** **Gustaaf Bisback**
Een 'goep' betekent in ons dialect een gulzig iemand, verwant met het franse woord 'goupil', wat 'wolf' betekent
- lange Fong (K)** **Alfons Vonck**
wijst uiteraard op zijn lengte
- lange Stauf (S)** **Gustaaf Heyman**
Uiteraard gaat het ook hier om de lengte
- langen Beir (S)** **Albert D'Herde**
De persoon in kwestie had inderdaad een aanzienlijke lengte
- langen Doren (D)** **Theodoor Hanskens**
Was de knecht bij Alexis Boon
- Langes Torken (D)** **Victor Baeyens**
Een bepaald familielid waarvan de naam ons verder onbekend is ,was te klein en werd afgekeurd voor de militaire dienst. Op latere leeftijd groeide hij zodanig, dat hij zich moest bukken om langs de deuropening het huis te betreden. Vandaar de naam 'langes'
- Lowieken Zat (Be)** *
Geen commentaar
- Malheureux (Bo)** **Judocus Temmerman**
Judocus, seizoenarbeider, had een verhouding in Frankrijk en het meisje was zwanger geraakt. Hij vertelde het meisje dat hij de zoon van de burgemeester was van Heldergerm. Na de campagne keerde hij alleen terug naar huis. Het meisje wou er het fijne van weten, en kwam naar Heldergerm. Bij het zien van het kleine werkmanshuisje waar Jodocus woonde zei ze "Malheureux, malheureux". Sinds die dag werd Jodocus aldus genoemd.
- Natten zijne Felix (OD)** **Felix Andries**
Oorspronkelijk dachten wij aan een patronymicum, verwijzend naar de grootvader, die Donatus zou geheten hebben, tot ons het volgende verhaal bereikte.
Jean-Baptist, de vader van Felix, bracht al zijn vrije tijd door al zwemmende in de Molenbeek. Steeds opnieuw sprong hij het water in en uit. Hij was dus altijd nat, en vandaar zou de naam 'Natten' komen
- Nauren zijnen groten (K)** **Maurice Heyman**
de vader van Maurice heette Bernard, verkort tot Nauren
- Pee zat (Bo)** *
zonder commentaar !
- Sliesjs (K)** *
zou verwijzen naar een spraakgebrek: het niet goed kunnen uitspreken van de s
- Sneeuw witje (OD)** **Achiel De Vulder**
Had een sneeuw witte haardos
- Teppens Fie (Bo)** **Sylvie D'Hoker**
nen 'teppen' is in het dialect iemand die niet al te snugger is
- zatte klimme** *
deze naam was zo populair dat tegen iemand gezegd werd die wankelt of struikelt, "Ja, zatte klimme". Klimme is de verkorting van *Clementine*

8. NAMEN VAN LICHAAMSDELEN

den baard (H)

Alfons (Piet) Braeckman

de plek (Bo)

Urbain Van der Schueren

had een geboortevlek in het aangezicht

Duim (Bo)

Cyriel Lievens

Hij draaide graag met zijn duim in de haren op het hoofd van zijn schoolkameraden, wat in de volksmond ook 'een kalepoep zetten' wordt genoemd. Dit gaf hem ook zijn bijnaam, en later ook de volksnaam aan zijn café

de ruuën (de rode) (Bo)

Benoit Volckaert

Van deze man is bekend dat hij een rosse haardos had

Krolleken (Bo)

Roger De Pauw

Had een weelderige krullebol

Poreiknoesel (H)

*

wordt nogal eens gezegd als verwijt, op iemand die lelijke enkels ('knoesels') heeft

poot (H)

A. De Groot

Had zijn been gebroken

Van Gattens (K)

Kamiel De Pelsmaeker

Hij was landbouwer en viel ongelukkig in een oude gevlochten mand waar de bodem uit viel; Een politiek tegenstander had het toevallig gezien en na de volgende verkiezingen, waarin Kamiel het onderspit had gedolven, stapten enkele tegenstanders rond met een mand zonder bodem, het volgende liedje zingend *'al die nog zal zingen van van gat zijn dingen, zal den bak in gaan, zal den bak in gaan'*

Voetjes Pee (Bo)

Petrus Haezaert

Had een misvormde voet

Willy Prot (OD)

*

Het kon hier gaan om het lichaamsdeel, maar ook om een windje

9. ANDERE

Chaulen Monjdag (K)

Karel De Landsheer

Deze levensgenieter had de gewoonte om 's maandags te blijven hangen

Kledden (Bo)

Thomas di Haeseleer

Kledden is een volksfiguur die over heel Vlaanderen is bekend. Het was de gewoonte om (meestal met een laken over het hoofd), in het donker op de rug van iemand te springen. Je moest dan 'kledden dragen' en vooral niet achterom kijken. Van deze man werd gezegd dat hij soms met een laken over het hoofd rondliep

Kapieren meulen (Bo)

Jan Gosseye

De man zou in een verhaal de woorden "papieren molen" verkeerd hebben uitgesproken

Ladelo (H)

*

kon de 'r' niet uitspreken, en als hij het over een radio had, zei hij 'ladelo'

Leazenze Mon (Bo)**Edmond Coppens**

de vader van Edmond was afkomstig uit Welle, waar men het woord "laars" (inhoudsmaat voor jenever) uitsprak als "leas"

Mère en Père (H)**Juliette Ascoop en Valérie De Pauw**

Misschien noemden de kinderen hun ouders op die wijze. In het Heldergerms kennen wij wel de uitdrukking 'Hij heeft zijne père gezien' in de betekenis 'hij heeft nogal afgezien'. Taalkundig is het wel interessant te vermelden dat de uitspraak verschilt van de Franse. Wij gebruiken de open 'é' in plaats van de Franse 'è'

Moeikes Fine (Bo)**Delphine De Leeuw**

het gaat hier om een (in Heldergerm vrij ongebruikelijke) verkorting van *moederken* tot *moeiken*

Petje Mong (Bo)**Edmond Pevernagie**

een ouder iemand wordt gemakkelijk "petj" (dooppeter) genoemd; sommige mensen noemen iemand anders ook vaak "petj" of "mijne petj", in de betekenis van "kerel"

Sinkse Pee (Bo)**Petrus De Backer**

de eerste naam heeft uiteraard iets te maken met Sinksen/Pinksteren dat in Heldergerm de jaarlijkse grote kermis was, maar hoe de persoon in kwestie aan deze naam kwam, is ons een raadsel ???

Tjeine Marie (K)**Marie Dessonville**

Marie was afkomstig uit het Brusselse, en zei altijd 'tiens, tiens'

Willy Web (Bo)

*

Deze bekende dorpsfiguur, van wie wij de naam niet vermelden, deed destijds mee aan een in Heldergerm georganiseerde boksmatch. Omdat het de gewoonte was om iedereen een ronkende bijnaam te geven, koos men voor hem waarschijnlijk deze naam, omwille van de alliteratie (beide woorden beginnen met dezelfde klank)

Woeste Charles (Bo)**Charles Schandevijl**

We hebben hier te maken met een uitzonderlijke categorie, namelijk "namen afgeleid van politieke (of andere leiders). Ten tijde van priester Daens, was er ook een partij van katholieke strekking met als boegbeeld dhr Woeste. Naar verluid was bovengenoemde er een aanhanger van, en werd hij zo genoemd omdat hij met de man dweepte

10. OORSPRONG ONBEKEND**Boentjes Jef (Bo)****Jozef De Schrijver**

bekender in Heldergerm nog was zijn broer Boentjes Gerard, of kortweg Boentjes, die met ezel en stootkar rondging om oud ijzer. De naam moet waarschijnlijk iets te maken hebben met "boontjes" (groenten) maar dit helemaal niet zeker

Canueze Felix (OD)**Felix Allaer**

?

Fokket (H)**Alfons Hanssens**

waarschijnlijk is dit een verwijzing naar de bestaande familienaam 'Focquet'

Gieden (Mong) (M)**Edmond Haesaert**

Kan iets te maken hebben gehad met het franse werkwoord 'guider' wat het 'geleiden' (bv van een paard) betekent

Jan Blausel (K)

't Is nen blausel' werd gezegd tegen iemand met homofiele neigingen. Naar het schijnt was deze persoon in de buurt van jonge mannen te vinden, doch we benaderen deze bewering met de nodige omzichtigheid.

Jan Spieët (OD)**Jan De Spiegeleer**

De familienaam kan een vorm zijn van volksetymologie, waarbij met een woord vervomt naar een ander bestaand woord, hoewel ons dat in deze context weinig waarschijnlijk lijkt

Jueze Victor (D)**Victor Verstockt**

Heeft dit te maken met 'juge' (misschien had deze man in de jury gezeten) ?

Lie(ë)kenze Mong (Bo)**Edmond Gosseye**

Afhankelijk van de uitspraak kan de familienaam verwijzen naar een 'lieken' (liedje) of een 'lieëken' (leeuwte), doch onze zegspersonen zelf zijn het hier niet eens over de uitspraak

Maria Lacart (Bo)**Maria Baetens****Pee Stasj (Bo)****Petrus De Cock**

Wij vermoeden dat de naam iets te maken zou kunnen hebben met anastasius

Pauzens Rinne (H)**Cesarine Schandevijl****Pittens Angèle (H)****Angèle D'Herde**

Verwijst dit naar de naam van de vader ?. Ons werd ook de naam Pitjens (M. De Rijck) gesignaleerd

Plakket (H)**Charles Schandevijl****Rientje (H)****D'Haese ?****Scherens Marie (H)****Maria Van Melkebeke****Tistjen Perrau (Bo)****Jan-Baptist De Wetter****Twée-tobben****Albert Van Keymeulen**

was afkomstig uit Kerksken

Aanvullingen en opmerkingen blijven welkom bij:

William Minnaert, Heldergerstraat 106 - 9450 Helderger - william.minnaert@smic.be

Roger De Troyer, Hallebaan, 3 - 9450 Helderger

1, 2 Informatie van mevr. De Bodt

3. *Is 'Lievens'en niet 'Beerens' zoals in de eerste bijdrage gemeld. Met dank aan dhr. Jean-Paul Beerens voor de rechtzetting*

4. *MUSSHOOT, D., Vlamingen op de Titanic, , lannoo, Tielt, 2000, p55 e.v.*

5. *MINNAERT, W. , e.a., Bijdrage .... p 19 en 38*

6. *MINNAERT, W.; e.a.; Bijdrage p 30*

7. *GEERTS, G, e.a. Van Dale, Groot Woordenboek der Nederlandse taal, 11de druk, Van Dale Lexicografie, Utrecht/Antwerpen, 1984, p.1826*

8. *een carré is een reeks van werkmanshuizen met gemeenschappelijke kenmerken en vaak een doorlopend dak. Helderger had er twee: een op de linkerkant van de Heldergerstraat bijna aan het Oud Dorp, en een op de Hogendries, vlak aan het begin van de Leistraat (deze is ondertussen afgebroken)*

Eerste heer van Haaltert, stichtte het kapitel te Haaltert

Ingelbertus van Haaltert ca 1046

Niclaas van Boelaere

X

Ada

Alice van Boelaere +1239 of 1240

X

Philip van Harnes +1195 of 1196

XX

Gillis van Trazegnies

XXX

Raas van Liedekerke

Michiel van Boelaere neemt Haaltert en omstreken in bezit tijdens de kruistocht van de graaf van Vlaanderen

Michiel van Boelaere 1227+ voor 1230

Christina van Hallines

X

Filips van Boulaere

X

Humana

XX

Leo II van Aa

Ada

X

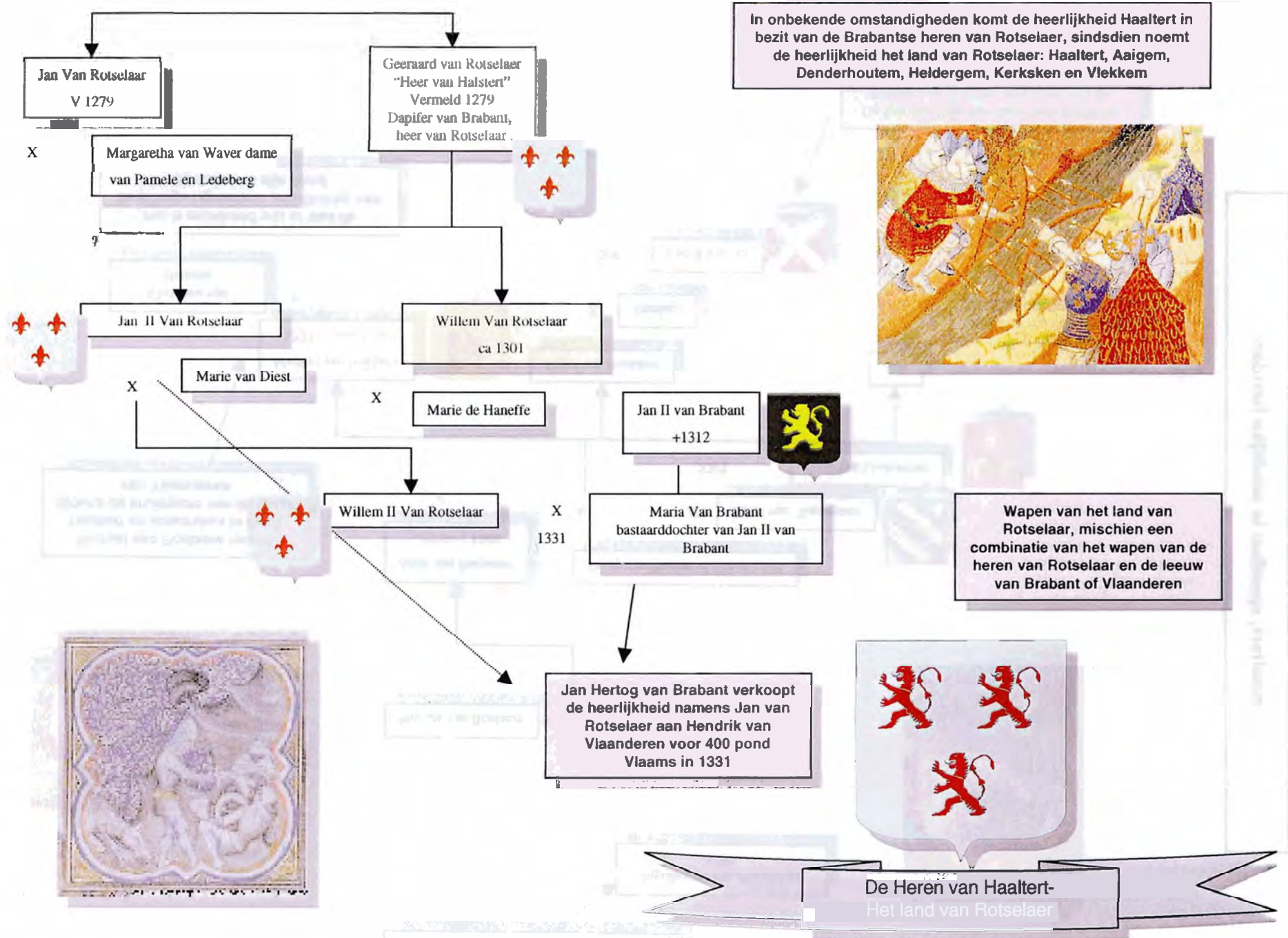
Gozewijn van Schendelbeke

Het is onbekend wat er met de bezittingen gebeurde van Michiel van Boelaere na zijn dood

De familie Van der Aan, een oeroude Brabantse familie, was één van de eerste bezitters van Erpe

Haaltert, speelbal in adellijke handen

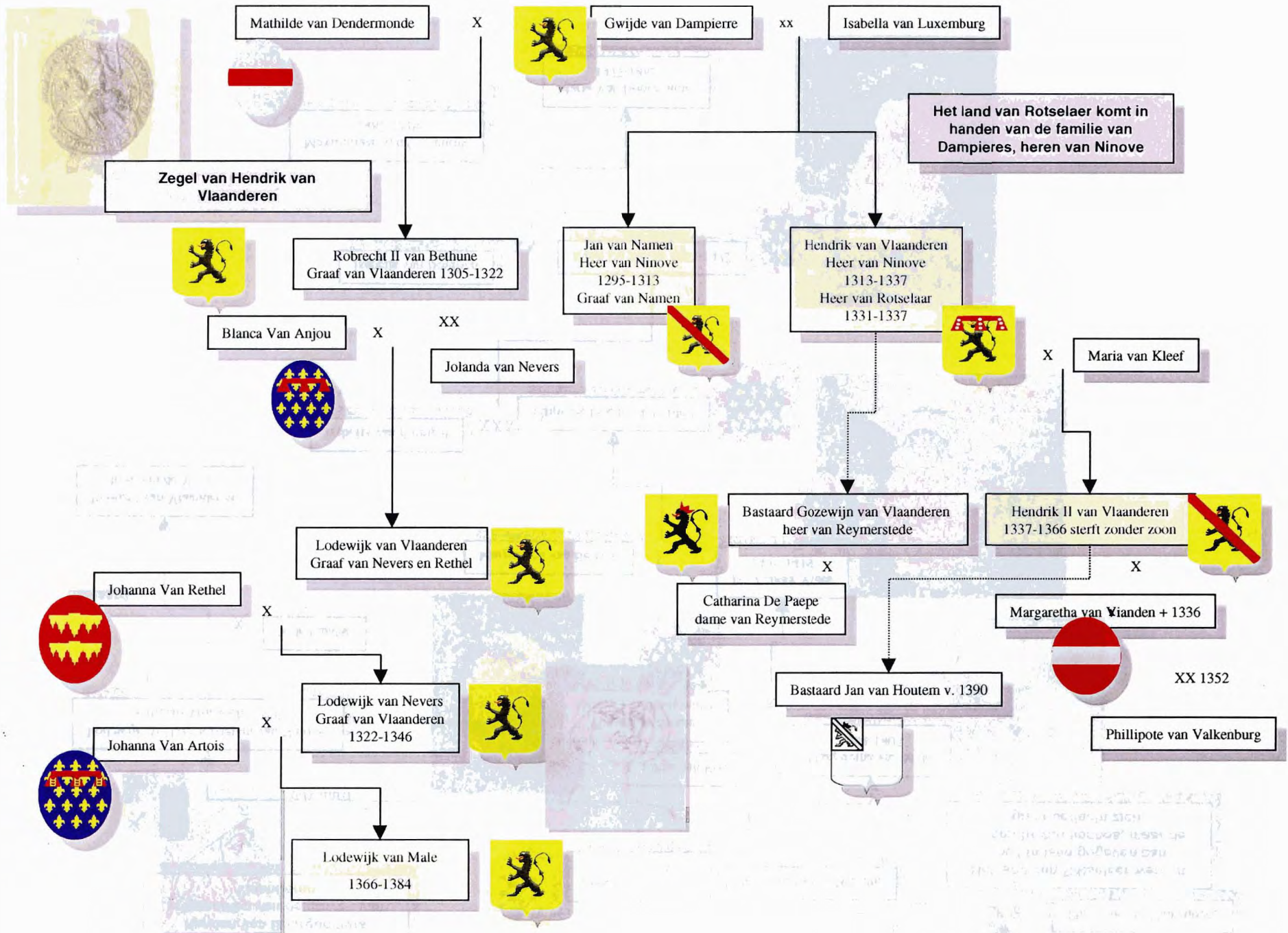

In onbekende omstandigheden komt de heerlijkheid Haaltert in bezit van de Brabantse heren van Rotselaer, sindsdien noemt de heerlijkheid het land van Rotselaer: Haaltert, Aaigem, Denderhoutem, Heldergerem, Kerksken en Vlekkem

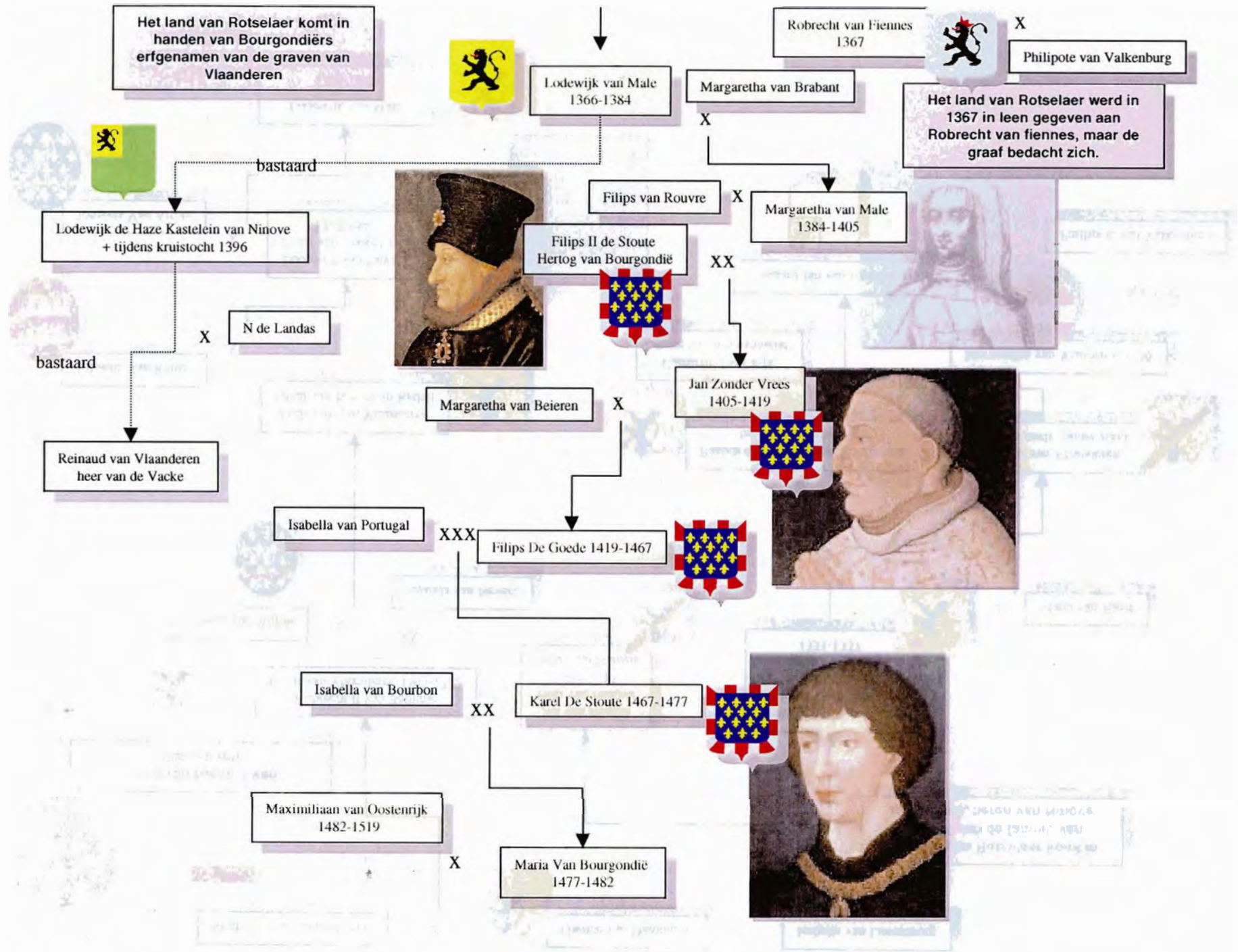
Wapen van het land van Rotselaer, misschien een combinatie van het wapen van de heren van Rotselaer en de leeuw van Brabant of Vlaanderen

Jan Hertog van Brabant verkoopt de heerlijkheid namens Jan van Rotselaer aan Hendrik van Vlaanderen voor 400 pond Vlaams in 1331

De Heren van Haaltert-
Het land van Rotselaer

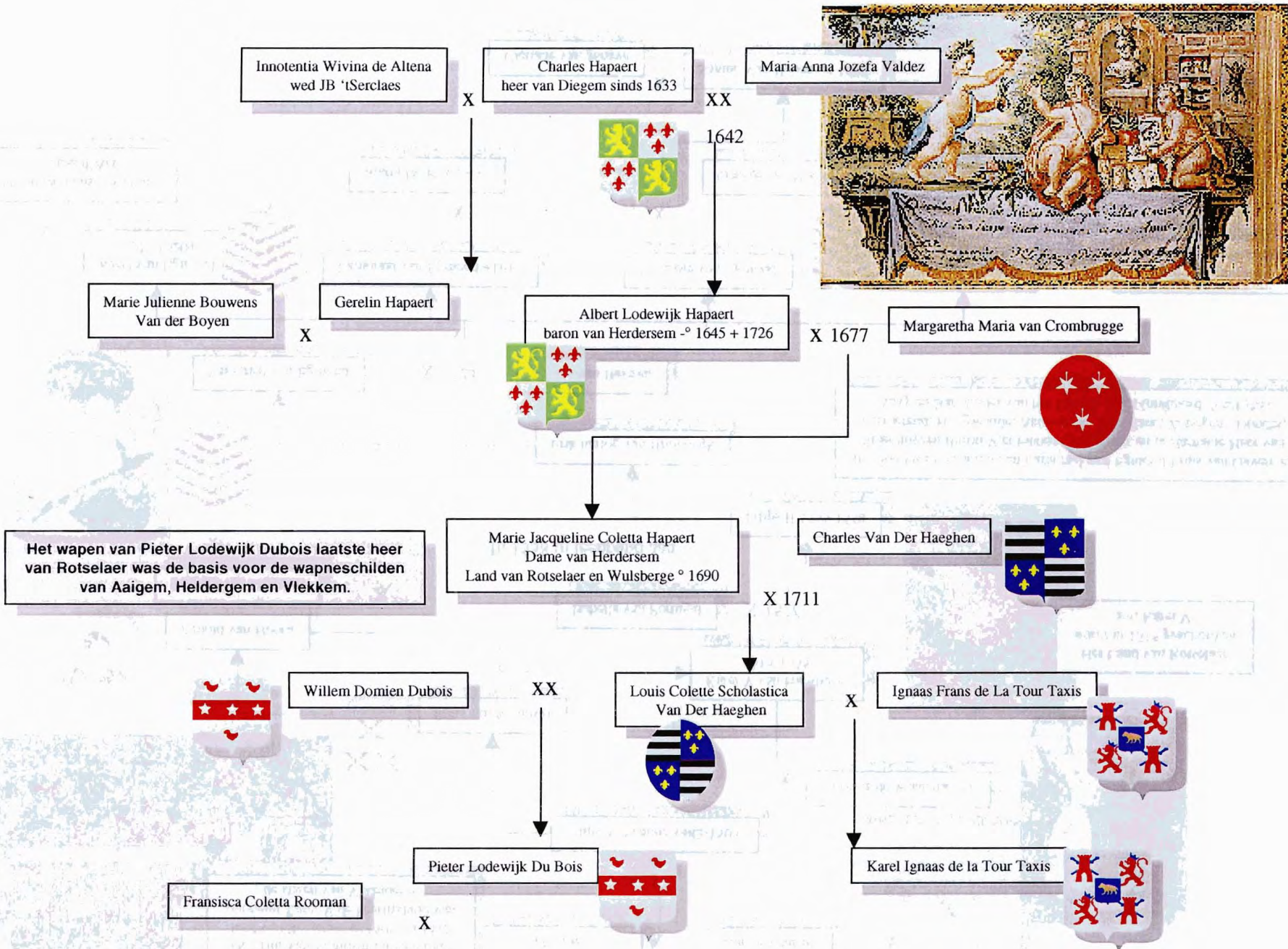

In leenpand nemen betekent dat iemand betaalt voor leenman te zijn, maar dat de verbintenis is afgelopen wanneer de leenheer dit bedrag terug betaalt

Daar de heerlijkheid statutair niet mag verdeeld worden bij erfenis werden bij de dood van Gaspar Valdez, drie van zijn kinderen elk voor 1/3 heer van Rotselaar

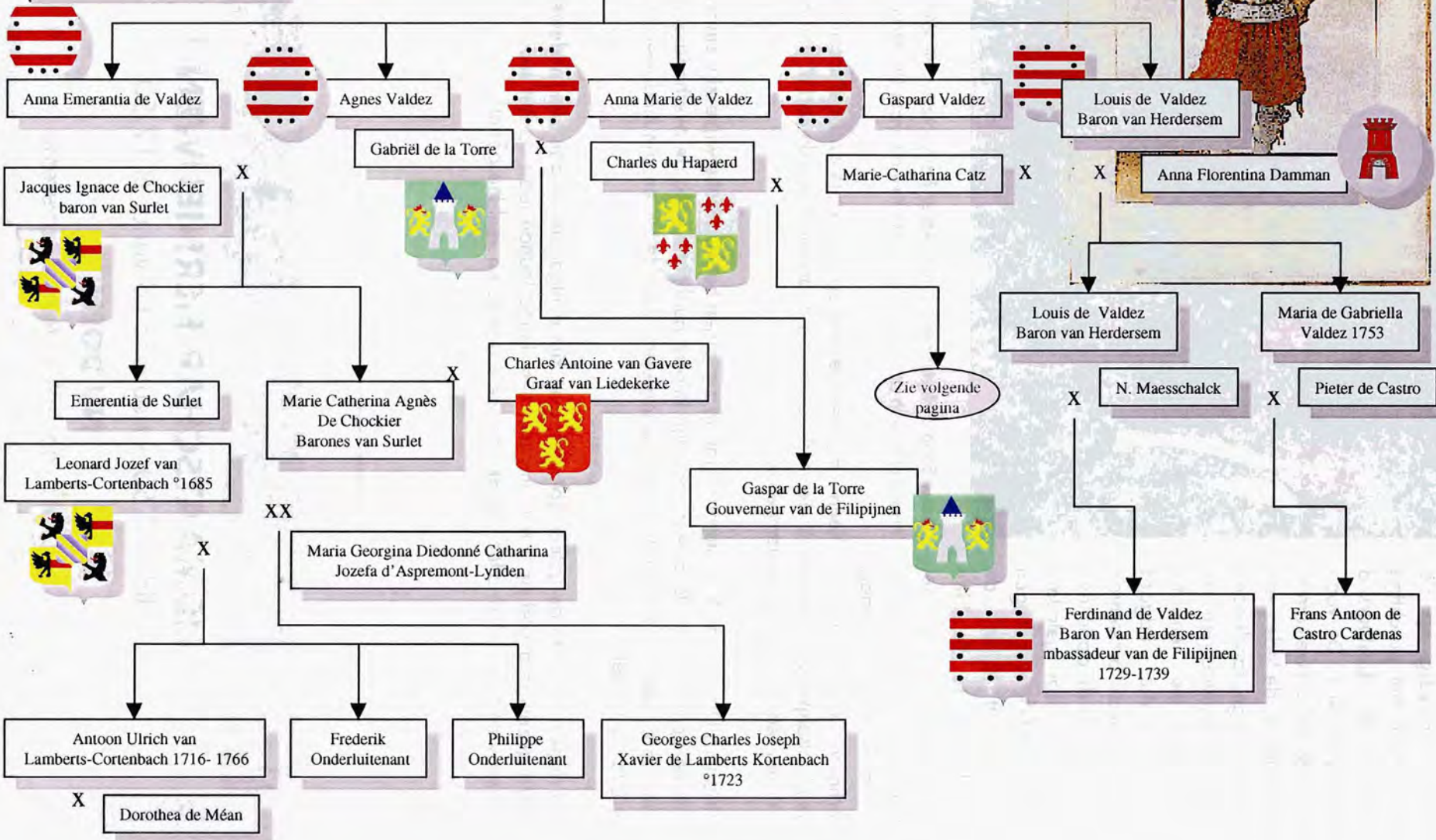

Maria de Aranda 1638-1642

Filips du Bosch 1614-1638 nam in 1626 de heerlijkheid in leenpand

Helene de Hertoghe Dame van Erembodegem, Welle, Iddergem en Teralfene

Gaspar Valdez neemt in 1638 de heerlijkheid in leenpand (1638-1639)

Vrijdag 26 oktober waren een paar honderd belangstellenden aanwezig op de voorstelling van het prachtige werk van ons bestuurslid Edgard Huylebroeck. De voorzitter van de HK verwelkomde de burgemeester, de leden van het schepencollege, raadsleden én de talrijke aanwezigen. Hij beklemtoonde de enorme inspanningen die Edgard Huylebroeck reeds presteerde voor de HK sinds de oprichting ervan, nu 20 jaar geleden. Naast zijn tientallen bijdragen in het tijdschrift is er de 'Geschiedenis van de Sint-Amandusparochie', het 'Landboek van Denderhoutem, Anno 1699' en vandaag

Auteur Edgard Huylebroeck, burgemeester Tas, voorzitter HK Willy De Loose, medewerker van de auteur André Desmit en historicus Dr. Herman Van Isterdael

'Denderhoutem door de eeuwen heen'. Hij wees tevens op de niet te onderschatten bijdrage van de HK voor de plaatselijke geschiedenis. In een tijdspanne van 6 jaar publiceerde de HK niet minder dan 4 dorpsmonografiën, één van elke deelgemeente.

Kunsthistoricus Dr. Herman Van Isterdael gaf op zijn eigen humoristische wijze zijn zienswijze over het nieuwe boek en apprecieerde de auteur voor zijn talrijke publicaties. Na de overhandiging van het 1ste exemplaar aan de burgemeester uitte deze haar waardering voor de HK en zijn medewerkers en vandaag vooral voor Edgard Huylebroeck.

Met een dankwoord van de auteur, speciaal aan zijn echtgenote en aan zijn medewerker André Desmit, sloot deze gezellige avond op z'n Atoms met een deugddoende toast op het succes van 'Denderhoutem door de eeuwen heen'. Aan allen : dank voor de interesse en veel leesgenot!

LIDMAATSCHAP HERNIEUWEN !

lid € 7,50 - steunend lid vanaf € 12,50

NU DOEN !!

Dank voor jullie steun en interesse

HAALERT, SPEELBAL IN ADELLIJKE HANDEN

Inleiding

Als eindejaarsgeschenk en dank aan onze leden, hebben we een uniek overzicht gemaakt van de eigenaars van de Heerlijkheid Haaltert. We hebben in kleur en in stamboomvorm een overzicht opgesteld van alle eigenaars sinds Heer Engelbertus tot de Franse revolutie. We hebben het geheel opgesmukt met de heraldische wapens van de vele families die in dit schema voorkomen.

Het Land van Rotselaer

Hetr is misschien wel verwarrend maar de heerlijkheid Haaltert heette vanaf de 14de eeuw het Land van Rotselaer. Het was een veel voorkomend middeleeuws fenomeen dat, heerlijkheden of lenen genoemd werden naar hun eigenaars. Zelfs al waren ze reeds lang in andere handen, de naam bleef behouden. We kennen de heerlijkheid Wakken in Hofstade dat eigendom was van de Heer van Wakken., de heerlijkheid Schendelbeke in Aalst dat waarschijnlijk bezit was van de heer van Schendelbeke en het Hof Ten Hale in Erembodegem, waar Simon de Mirabelle, heer van Halen eigenaar van was. Zo waren in de 13de eeuw de heren van Rotselaer, heer van Haaltert. Vandaar de naam : het Land van Rotselaar. Een naam die behouden bleef tot de Franse bezetting.

Wat is een heerlijkheid?

Een soeverein (koning, prins, graaf, hertog...) bezat een landstreek. Zo was de graaf van Vlaanderen bij ons de soeverein. In bepaalde gebieden kon hij een deel of zelfs bijna alle macht afstaan aan een ander persoon. Zo een gebied was een heerlijkheid. Dé eigenaar of heer had de rechtspraak in handen, mocht de belastingen innen en ambtenaren benoemen. Het eigendomsrecht was erfelijk. Maar een heerlijkheid kon ook verkocht of weggeschonken worden. Ze zijn ontstaan omdat een vorst een heerlijkheid in leen gaf of doordat het gebied sinds eeuwen onafhankelijk bezit was en bleef.

De grootte van de heerlijkheid Haaltert, later het Land van Rotselaar

Zover we weten, alvast sinds de 14de eeuw omvatte de heerlijkheid Haaltert de dorpen: Haaltert, Kerksken, Heldergem, Aaigem en Vlekkem. Het was verdeeld in de meierijen Haaltert-Kerksken, Aaigem-Vlekkem (zonder Aaigem ten Berg), Heldergem (met Aaigem ten Berg) en Denderhoutem. Vooral Vlekkem is vreemd, het grenst zelfs niet eens aan de rest van het gebied! De heer benoemde de meier, maar later gaf hij de meierijen van Heldergem, Aaigem en Denderhoutem weg als lenen. Wat de meier doet is vrij complex en afhankelijk van de heerlijkheid, hij was een soort vervanger van de heer. Hij had administratieve bevoegdheden en zat de vierschaar voor. Ook de baljuw werd door de eigenaar aangesteld. Zijn (oorspronkelijke) taak was de heer te vervangen in het voorzitten van het leenhof.

Het ontstaan van de heerlijkheid

Haaltert is op dezelfde manier ontstaan. Een motte was een versterkte hoeve en was waarschijnlijker gelegen aan de huidige Burchtweg. Vandaar trouwens de naam Burchtweg. De eigenaar liet aan zijn hoeve een kapel bouwen, wat later is uitgegroeid tot de kerk en een parochie. Later heeft het dorp zich verder ontwikkeld, vooral richting Brantegem, zoals De Brouwer opmerkte.

Wie de eerste eigenaars waren weten we niet, noch hoever hun gezag strekte. Het was één van de vele versterkte hoeven die in onze streek ontstonden na de vestiging van de Franken. Ze waren quasi onafhankelijk, ze betaalden enkel belastingen aan de vorst en waren verplicht tot dagen krijgsdienst. Hoe de heer van Haaltert in het bezit gekomen was van de andere dorpen weten we niet. Hij kan ze geërfd, gekocht of misschien zelfs met geweld genomen hebben.

Engelbertus van Haaltert

ca 1046

Engelbertus was van Haaltert. We weten dat hij in Haaltert een kapittel stichtte waarvan de stichtingsoorkonde bewaard is gebleven.

Dit gebeurde omstreeks 1046. Verder vinden we geen spoor meer. Sommigen suggereren dat hij verwant was met het huis van Aalst. Of hij ook al de andere dorpen bezat is ons niet bekend.

Mijns inziens had hij enkel macht in Haaltert en Kerksken. De reden is dat bij het stichten van het kapittel Engelbertus veel van zijn goederen eraan afstond. Deze goederen bevinden zich bijna uitsluitend in Haaltert en Kerksken (2). Is het land na hem in handen gekomen van de heren van Aalst? Mogelijk, toen de laatste heer van Aalst stierf in 1161 erfde de graaf van Vlaanderen zijn bezittingen. Vast staat dat graaf Ferrand van Vlaanderen, Haaltert in leen gaf aan Michiel van Boulaere. Wat heeft Engelbertus Haaltert nagelaten?

Eerst en vooral de stichel. Het is bekend dat hij begraven werd in de kerk van Haaltert. Na de brand 1869 werd zijn grafsteen of wat er nog van over was op elkaar gestapeld en geplaatst tegenover de ingang van de nieuwe kerk. In het Vlaams wordt zoiets een stichel genoemd, een woord dat etymologisch te verklaren is uit de stam stijgen. Vanaf dit verhoog deed de "champetter" zijn afkondigingen. Later bij het afschaffen van dit gebruik werden ze vergeten. Ook het kapittel van Haaltert is te danken aan Engelbert. Hij stichtte het in 1046, het is trouwens uit de stichtingsakte dat we hem kennen. Een kapittel was een groep van kanunniken die aan een kerk werd verbonden. Door het gezamenlijk vieren van de eucharistie gaven ze zo een kerk meer aanzien. Het hoofd van een kapittel werd een dek genoemd. Vierhonderd jaar bleef het kapittel in Haaltert. Terwille van de veiligheid verhuisde het kapittel naar de Sint-Martinuskerk van Aalst. Het Herenthout werd aanzien als de plaats waar de motte stond van Engelbertus. Dit is niet juist, het toponiem Herent komt niet van heer, maar van de boom herent. Een oude vlaamse naam voor de haagbeuk. Zijn motte stond waarschijnlijk aan de kerk, mogelijk aan de huidige "Warande". Dit is logisch, net als in andere dorpen werd de kerk gebouwd naast de kernhoeve of motte van de gemeente. Trouwens het toponiem Burchtweg verwijst naar een motte.

Michiel van Boulare

(ca 1214 - vóór 1230)

De volgende eigenaar waarvan we dus zeker zijn is Michiel van Boulare (1227). Hij neemt Haaltert in leen voor 200 monden. Dit betekent dat Michiel eigenaar is tot wanneer de graaf hem 200 mond terugbetaald. Dit heeft hij nooit gedaan. Michiel was niet de eerste de beste, zijn vader was Philip van Harnes en zijn moeder Alix van Boulare. zij was een rijke vrouw die liefst driemaal huwde. Dit was niet zo vreemd, in de middeleeuwen sneuvelde nogal eens wat ridders in de strijd en op tornooien. Een rijke weduwe huwen was een manier voor de lagere adel om rijkdom te vergaren. Ferrand werd in de veldslag te Bouvines gevangen genomen en gewond (1214). Hij werd aan de bevolking te Parijs tentoongesteld en opgesloten in het Louvre. Zijn misdaad was dat hij leentrouw had gegeven aan de koning van Engeland in plaats van de Franse koning. Van deze periode maakte Michiel gebruik om grote grafelijke gebieden in bezit te nemen in onze streek, o.a. Haaltert. Toen de graaf na 13 jaar vrij kwam, had hij natuurlijk meteen een conflict met Michiel. Deze gaf vele gebieden terug, o.a. Erembodegem, en hield Haaltert als een leen. Michiel stierf voor 1230 en had geen kinderen. Het is dus niet bekend wat er verder met Haaltert gebeurde.

De heren van Rotselaer

(vóór 1279 - 1330)

Wanneer Haaltert in bezit kwam van de Brabantse heren van Rotselaer is onbekend. In 1279 werd Gerard van Rotselaer al vermeld als heer van "Halstert" (3). In 1279 vergoedde Jan van Rotselaer zijn oudste broer Gerard voor zekere rechten die deze laatste toekwamen 'in de lenen van Vlaanderen'; dit gebeurde in aanwezigheid van de graaf van Vlaanderen, Gwijde van Dampierre. Voor 1301 werd Willem zoon van Gerard heer van Haaltert, hij kreeg Haaltert nog voor het overlijden van zijn vader tussen 1306 en 1312. Zijn broer Jan volgde hem op. toen diens zoon Willem II huwde in 1331 met een bastaardsdochter van Jan III hertog van Brabant werd de heerlijkheid verkocht aan Hendrik van Vlaanderen, waarschijnlijk als een soort bruidsschat. De heerlijkheid omvatte nu de voornoemde 5 dorpen en kreeg de naam "het Land van Rotselaer". 450 jaar bleven deze dorpen adminis-

tratief bij elkaar. Het leenhof of de centrale rechtbank van de heerlijkheid bleef in Haaltert. Het heette de Schijvink.

Hendrik van Vlaanderen

(1331 - 1337)

Hendrik was de zoon van Gwijde van Dampierre. Hij was de heer van Ninove en verenigde beide heerlijkheden. Hendrik was één van de aanvoerders op de slag van de Pevelenberg. Hij verliet Vlaanderen samen met zijn broer Gwijde om keizer Hendrik VII te volgen naar Italië. Hendrik werd maarschalk van de Keizer en onderscheidde zich in de slag bij Florence. Als dank beleende de Keizer (familie van zijn moeder) hem met het graafschap Lodi, een stadje in Italië. Na de dood van zijn broer Gwijde keerde hij terug naar Vlaanderen. Hij eiste een deel van de erfenis van zijn broer Jan en verkeeg Ninove. Hij kocht de heerlijkheid Hunegem van Hendrik van Liedekerke en in 1331 het Land van Rotselaer. Hij huwde met Margaretha van Kleef, dochter van de graaf van Kleef. Zijn dochterje overleed in 1334 of 1336, hijzelf overleed op 7 november 1337. Zijn zoon Hendrik II volgde hem op als heer van Ninove en het Land van Rotselaer.

Hendrik II van Ninove

(1337 - 1366)

Hendrik koos de zijde van de Engelse koning in de 100-jarige oorlog. Hij vocht samen met de Engelse koning in 1339. In 1340 nam hij deel aan de vernietiging van de Franse vloot te Sluis; en vocht ondermeer te St. Omaars, Crecy en Kales. Hendrik overleed zonder wettelijke nakomelingen. Zijn eigendommen kwamen terug aan de leenheer, de graaf van Vlaanderen Lodewijk van Male. In 1367 gaf hij de heerlijkheid aan Robrecht van Fiennes, maar de graf bedacht zich, kocht van de weduwe Philipote van Valkenburg de erfenisrechten en hield zelf het land. Het Land van Rotselaer kwam onder het Vlaams Huis.

Vlaams Huis

(1366 - 1405)

Lodewijk van Male was dus nu heer van het "Land van Rotselaer". Hij was voor Haaltert leenman en leenheer terzelfdertijd. Toen hij overleed in 1384

erfde zijn dochter Margaretha al zijn bezittingen. Zij was gehuwd met de befaamde Filips de Stoute, hertog van Bourgondië. Het feit dat de graven van Vlaanderen eigenaar waren van Haaltert verklaart het bestaan van het toponiem 's Gravenkerselaar. Een boom werd vaak gebruikt als grensbaken. Deze kerselaar gaf de grens aan tussen Haaltert en het bezit van de heren van Erpe, die Mere bezaten.

Bourgondisch Huis

(1405 - 1482)

Toen Margaretha in 1405 overleed kwam de heerlijkheid en Ninove in handen van de Bourgondiërs. Achtereenvolgens deelden hier de lakens uit: Jan zonder Vrees (1405 - 1419) Filips de Goede (1419 - 1467) Karel de Stoute (1467 - 1477) Maria van Bourgondië (1477 - 1482) Na haar overlijden kwam het aan haar zoon Filips de Schone.

Habsburgs Huis (1482 - 1505)

De prins van Montfort 1505

De prins van Montfort ontving het Land van Rotselaer en gaf deze als bruidschat aan zijn schoonzoon, de baron van Gaasbeek.

Arnold Van Horne (-1515)

Arnold was lid van het beroemde geslacht van Horne en eigenaar van het kasteel van Gaasbeek. Hij huwde met Barbare van Montfort en ontving Haaltert als bruidschat. Deze verkocht in 1515 de heerlijkheid aan de Staten van Vlaanderen.

Karel V 1515 - 1555

Ter gelegenheid van de blijde intrede in Gent stemden de Staten van Vlaanderen in, met een bedde van 24.000 mond groten ter terugkoop van de heerlijkheid. Een geschenk voor de nieuwe vorst.

Filips II 1555 - 1558

Op 15 oktober 1555 deed karel V afstand van zijn troon in de Nederlanden ten gunste van zijn zoon Filips.

Lamoraal van Egmont

(1564 - 1568)

Na hem werd Lamoraal van Egmond pandhouder. Lamoraal was de vierde graaf van Egmont. Samen met zijn oudere broer begaf hij zich in 1538 naar Spanje in dienst van Karel V. Zij namen beiden deel aan de veldtocht van Tunis en Algiers. Daar overleed zijn broer in 1541. Lamoraal erfde al zijn rechten. In 1542 keerde hij terug naar ons land en huwde 2 jaar later Sabina van Beieren, met wie hij 12 kinderen had. Zijn carrière ging steeds in stijgende lijn. Hij verslagde de Fransen in diverse veldtochten, werd Gulden Vlies ridder en onderhandelde zelfs in Londen voor het huwelijk van Filips II met Maria Tudor. In 1559 werd hij Stadhouders van Vlaanderen en Artois. In die tijd had men echter in de Nederlanden grievingen van allerlei aard. Er waren de zeer hoge belastingen, de nieuwe bisdommen, de macht van de adel die verminderde in het landsbestuur en vooral de toenemende inquisitie tegen het Protestantisme. De exponent van deze politiek van Filips II was de kardinaal de Granvelle. In 1563 stapten Egmont en Hoorne uit de raad van State omdat de Gravelle daarin plaats had genomen. Egmont reisde naar Spanje om de politiek tegen de Granvelle uiteen te zetten, echter zonder resultaat. Hij sloot zich niet aan bij de protestanten, maar werd toch in 1567 tijdens een feestmaal verraderlijk gevangen genomen en tenslotte samen met Hoorn op de Grote Markt van Brussel onthoofd (1568). Zijn lichaam rust in een crypte van de O.L.V. Hemelvaartskerk te Zottegem en zijn standbeeld prijkt op de markt.

Domein van Vlaanderen

(1568- 1579)

Na de dood van Lamoraal werden zijn goederen geconfisceerd door het Domein van Vlaanderen. Pas in 1579 kreeg zijn zoon zijn goederen terug.

Filips van Egmond

(1579 -1590)

Met de pacificatie van Gent in 1579 kreeg Filips de vijfde graaf van Egmond zijn goederen terug. Hij was prins van Gavere en baron van Gaasbeek. Hij koos de zijde van Spanje maar werd in 1580 door de Noorderlingen gevangen genomen. Hij werd

geruild tegen de Hugenotenleider François de la Nove.

Maria Van Hoorne

(1590 -1598 ?)

Na de dood van haar man bleef de douariere Maria Van Hoorne eigenares van de heerlijkheid, zij overleed in 1598. Haar nicht Sabine erfde de heerlijkheid.

Sabina Van Hoorne

(1598 ? - 1614)

Zij verkocht het kasteel van Gaasbeek in 1605 en in 1614 kwam Haaltert terug aan het Domein van Vlaanderen.

Domein van Vlaanderen II

(1614 - 1626)

Haaltert behoorde weer toe aan de graaf van Vlaanderen tot 1626, toen nam Filip Du Bosch de heerlijkheid over.

Filip Du Bosch

(1626 - 1638)

De familie Du Bosch was van Aalsterse oorsprong, oorspronkelijk niet van adel, werkte deze familie zich op tot één van de rijkste van Aalst. Filip zijn vader Jan had zich reeds heer van Overham laten benoemen. Een leen aan het Steentje (4) van Aalst liet hij promoveren tot heerlijkheid van het Steen van Aalst Maar Filip legde de hand op de heerlijkheid Maasdam en het Land van Rotselaer, waardoor zijn status aanmerkelijk verhoogde. Hij nam het Land van Rotselaer over in leen voor 32.200 gulden. De heerlijkheid Ninove scheidde zich daardoor definitief af van het Land van Rotselaer. In het denombrement van 1634 stond dat de heerlijkheid het Land van Rotselaer niet mocht verdeeld worden.

Gaspar Valdez

(1638 - 1639)

In 1638 deed Gaspar Valdez een hoger bod op de heerlijkheid van 47.000 fl en werd de nieuwe heer. In 1620 werd Gaspar reeds baron van Herdersem. Hij stamde af van een beroemde Spaanse militaire

familie. Zijn voorzaat Don Gaspar de Valdeze was admiraal in de Spaanse vloot. Onze Gaspar de Valdez "Gouverneur van Gent" overleed reeds 1 jaar na overname.

Maria De Aranda

(1639 - 1662)

Gaspars weduwe of douariere behield de rechten van de heerlijkheid en verlengde ze in 1642 met een bod van 90.000 fl. Ze had wel moeite om het bedrag te betalen want meerdere malen werd bedreigd tot in beslagname omdat het bedrag onvoldoende was. Zij had 6 kinderen, 3 ervan erfden de rechten van de heerlijkheid.

Splitsing van de heerlijkheid

in verschillende delen

1662

Dat een heerlijkheid gesplitst werd is geen uitzondering. De heerlijkheid Gijzegem splitste reeds in het begin van de 15de eeuw. Volgens de statuten mocht het niet, maar in weze bleef de heerlijkheid één, maar werd het eigendomsrecht verdeeld. Dat splitsing van leengoederen en heerlijkheden nu wel kon was te wijten aan een mentaliteitswijziging. Een heerlijkheid werd integraal geërfd door de oudste zoon. Nu werden de heerlijkheden ook verdeeld onder meerdere zonen en zelfs dochters.

De erfgenamen van Anna Emerantia de Valdez gehuwd met Jacques Ignace de Chockier baron de Surllet.

Anna Emmerantia huwde met Baron de Suirlet, burggraaf van Montenaken. Haar dochter Emerantia erfde het stuk van de heerlijkheid. Emerantia huwde Jozef van Lamberts-Cortenbach. Hun zoon Antoon Ulrich van Lamberts-Cortenbach erfde het deel van de heerlijkheid. Hij stierf kinderloos. Wie na zijn dood in 1766 het deel erfde heb ik niet teruggevonden. Waarschijnlijk eerst zijn jongere broer Fedrik, die onderluitenant was en in Spanje stierf en later zijn jongste broer, George de Lambert-Cortenbach, die ook heer was te Herve.

De erfgenamen van Anna Maria De Valdez gehuwd met Charles Du Hapaerd

Anna Maria huwde met de heer van Diegem Charles Hapard, hun zoon Lodewijk erfde het deel en ook de heerlijkheid Herdersem. In 1726 bij zijn overlijden erfde zijn dochter Marie Jacqueline Colette de goederen. Zij huwde met Charles Van der Haeghen. Haar dochter Louis Colette Scholastica erfde het Land van Rotselaer. Zij was gehuwd met Willem Du Bois. Haar zoon Pieter Louis Du Bois was de laatste eigenaar. Zijn wapen stond model voor het gemeentewapen van Heldergem, Aaigem en Vlekkem.

De erfgenamen van Agnes De Valdez gehuwd met Gabriel de La Torre

Dit deel ging over op Gaspar de La Torre die een denombrement indiende in 1699. Deze werd benoemd door de Spaanse koning als gouverneur van de Filipijnen en als opvolger van Ferdinando Valdez zijn achterneef. In 1739 arriveerde hij in Manilla. Hij overleed er in 1749. Over zijn nalatenschap hebben we niets teruggevonden. Mogelijk is dit later in handen gekomen van zijn oom Louis De Valdez gehuwd met Anna Florentina Damman. Hun bezit kwam in handen van Frans Antoon de Castro Cardenas, kamerheer van de koning van Spanje en nadien aan zijn zoon Gaspar de Castro y Gutierrez.

Marc De Moyer

1. Warlop - De Vlaamse adel vóór 1300
2. bv De tienden van Haaltert waren volledig voor het kapittel, 1/3 van de tienden van Kerksken waren voor het kapittel;
3. C. Butkens, Trophées tant sacrés que profanes du duché de Brabant, deel 2, Den Haag, 1724, p 188.
4. Een heerlijkheid met een aantal achterlenen, leen van het Steen van Aalst.

VERPACHTEN VAN KERKSTOELN - HAALERT 1825

Op 2de Kerstdag vergaderde de Kerkfabriek ten huize van Pastoor Van den Eynde en bepaalden 'de conditiën ende voorwaarden op dewelke de kerkmeesters der Kerkfabriek van het dorp Haaltert, district Aelst, Provincie Oost-Vlaanderen publiekelijk aande meestbiedende zullen verpachten de stoelen der kerk opden tijd voorgeschreven bij de Wet'. In 13 artikels werden alle voorwaarden behandeld voor de goede gang van zaken. Vrij omgezet in hedendaagse leestaal ging het als volgt.

Art. 1: de stoelen werden verpacht voor een termijn van 3 jaar met aanvang 1 januari 1926 en eindigend 31 december 1928.

Art. 2: de prijs werd vastgesteld op 'vieren negentig en halve centen' per jaar.

Art. 3: niemand mag een eigen stoel plaatsen in de kerk zonder toelating van de Kerkfabriek.

Art. 4: diegenen die geen akkoord hebben met de verhuurder moeten zeven cent per keer betalen in de vroegmis, de hoogmis, de vespers en lof op zonen feestdagen. Gans het jaar in alle uitvaarten en begrafenisloven, uitgenomen gelijke diensten gedaan voor 'den armen', ook op Asdag, Witten donderdag, gedurige aanbiddingen, St Anna, St Laurentius, St Gogericus, Allerzielen, St Hubertus, St Elisius en 'Gulde misse, daarboven mag de verhuurder niets vragen op de andere dagen van de week.

Art. 5: ook de zittingen in het koor worden als stoel aangerekend, uitgezonderd twaalf plaatsen die door de kerkfabriek aangewezen worden en ook dienen betaald te worden.

Art. 6: de huidige 'Lieve Vrouwe Meester' Jan Baptist Van Vaerenbergh ontvangt een vrije plaats langs de kant van St Laurentius.

Art. 7: de vrij gebleven stoelen in een eredienst mogen niet ingenomen worden door niet-eigenaars zonder te betalen.

Art. 8: de kerkfabriek mag nieuwe stoelen bijplaatsen indien deze geen belemmeringen teweeg brengen in de kerk.

Art. 9: een borgstelling zal gevraagd worden.

Art. 10: de eerste betaling moet gebeuren vóór 1 juli 1926 en vervolgens elke zes maanden.

Art. 11: de huurders moeten de kerkvloer reinigen, de biechtstoelen, de zittingen enz. rein houden naar 'het contentement van de Pastoor en de Kerkmeesters'. De borstels en zavel zijn op kosten van de huurders. Zij moeten 'den hemel' dragen in de processiën en ook 'de ongestichtigheid' der kinderen in de erediensten beletten.

Art. 12: op de zondagen moeten de huurders de stoelen 'op roten' zetten om de kinderen van de catechismus en de 'leringe van de eerste communiekinderen'.

Art. 13: alle eventuele moeilijkheden zullen de kerkmeesters 'naar hunnen wille decideren'.

In dezelfde bijeenkomst werd de verpachting toegewezen aan de huidige pachter Francis Verlé voor de som van 214 gulden 85 en halve cent onder 'de solidaire borge van Alexander De Pril, wever wonende binnen deze gemeente'.

Onderaan de overeenkomst tekenden: burgemeester Matheus de Ruddere, pastoor Van den Eynde, J-B Schoupe, A. Van den Steene, P. Van den Berghe, D. de Sadeleer en F. Van den Storme.

In 1830 toegewezen aan Francies Verlé voor 243 gulden 43 cents; in 1836 voor 550 fr. per jaar. Bij de begroting van 1840 merkt de bisschop op dat een verpachting van 550 fr. veel te weinig is. De begroting van 1841 voorziet dan ook een opbrengst van 1133 fr. - De gebruiker betaalde 1 cent, om in de 20e eeuw, ten gevolge van waardevermindering van de frank, na de Tweede Wereldoorlog te komen tot 0,50 fr.

De ons vertrouwde fluwelen stoelen met de naam erop van de dorpsnotabelen, gevormd door mes-sing klinknagels 'sierden' onze kerk tot de jaren vijftig. Toen werd iedereen gelijk voor de (kerkelijke) wet.

Bron: Kerkarchief Haaltert.
Willy De Loose

LAND & LEVEN, Gotegem.

De werkgroep in oprichting beoogt de promotie, studie, waardering en herwaardering van het landelijk leven in de breedst mogelijk zin.

Het werkdomein situeert zich in het gehucht Gotegem. Deze wijk ligt op de uitloepen van de gemeenten Aaigem, Mere (Erpe-Mere) en Haaltert. Het gehucht bestaat uit een paar straten en omvat een waaier aan landschapstypen. Het wordt doorsneden door de Molenbeek, met zijn drassige moerasweiden. Vrij steil is er ook een heuvel in het landschap, in het wielermilieu bekend als de Gotegemberg. Tegen en op deze plateau's bevinden zich rijke landbouwgronden. De heuvel is zelfs bebost met het gekende Blauwbos.

In de drassige vlakten naast de beek, vinden we een rijke flora en fauna van diverse zeldzame bloemen tot roofvogels en marterachtigen. Het landschap is nagenoeg ongeschonden en biedt vele mogelijkheden tot (historische) ontwikkeling.

Op volkskundig gebied zijn diverse straffe verhalen bekend gebleven. Deze kunnen gebruikt worden in diverse themawandelingen.

De wijk omvat een twintigtal woningen, waarvan de meesten geconcentreerd zijn rond de Gotegemstraat. Doch er komen tevens verspreidde, losse boerderijen voor waarvan een drietal met middeleeuwse oorsprong. Dit landschap is doorsneden met diverse kleine, wandelwegen, smokkelwegen of molenwegjes. Hiervan zijn er nog vele in gebruik. Een degelijke bewegwijzering ontbreekt echter.

Andere aandachtspunten kunnen zijn : bewegwijzering van een fietspad, accentuering van diverse landschapspunten : overloopweiden, springels, brongebieden, geriefbosjes.

Tevens kan de werkgroep actief worden bij het onderhoud van dit landschap : kappen van knotwilgen, maken van houtmijten, onderhoud van kleine weidewegjes en solitairen, heropenen van onwettig afgesloten voetwegen.

Bij de woningen vermelden we , naast diverse gesloten, vierkante boerderijen, als belangrijkste : een herberg, een buurtoven en een watermolen.

De herberg werd reeds vermeld in 1798 en draagt nog steeds zijn oorspronkelijke benaming : « In De Cabaret ».

De bakoven dateert van 1600 en werd tot na WO II door drie families, om beurt in gebruik genomen. Er kunnen minstens 40 broden tegelijkertijd in gebakken worden. De oven werd in 1999 hersteld en sindsdien wordt er door de burens terug brood in gebakken. Het voorgebouwde heeft echter dringend een verbetering nodig op gebied van waterdichting en hygiëne. Ook het meubilair dient te worden aangepast.

De watermolen van Gotegem werd voor de eerste maal vermeld in het jaar 1387. Het complex groeide in de XVIIIde eeuw uit tot een geheel van 2 watermolens met brouwerij. Sinds het einde van de XVIIIde eeuw is de molen, onafgebroken, in het bezit van de familie De Meyer. De 62-jarige molenaar maalt nog dagelijks en is hiermee één der weinige, actieve molenaars in Vlaanderen. De molen heeft thans een industrieel uitzicht. Onderhoudswerken werden uitgevoerd in 1999. Doch er dringen zich grotere werkzaamheden op. De molenaar kan hiervoor de moeite niet meer opbrengen. Ook worden de werkdagen hoe langer hoe zwaarder en is het woord stoppen reeds gevallen. De molen heeft geen opvolgers en hierin ziet de werkgroep een taak weggelegd om dit beschermde monument draaiende te houden.

Johan DE PUNT

Zopas verscheen **Denderhoutem door de eeuwen heen**, een lijvig en rijk geïllustreerd boek van meer dan 400 pagina's, geschreven door Edgard Huylebroek. Een interessant (naslag)werk dat met de steun van de plaatselijke Heemkring kon worden gepubliceerd.

De auteur behandelt het reilen en zeilen van Denderhoutem tot 1976, wanneer het dorp gefusioneerd werd en deel ging uitmaken van Haaltert. Wat ons in het ka-

Uitgelezen

der van het Priester Daensfonds vooral interesseert, is zijn 'verhaal' over het daensistische verleden van Denderhoutem. Het dorp was immers tot diep in de jaren 1930 gekend als een 'daensistische burcht', met in het bestuur afwisselend een daensistische meerderheid en een sterke oppositie. Met prominenten als volksvertegenwoordiger-advocaat Aloïs De Backer. Na zijn dood in 1904 met strijders als dokter Honoré Pauwels, Oktaaf Van der Speeten, Achiël Van den Steen, Donaat Sonck, Petrus Adriaens, August Eeman, Frans Sienaert. En met de zopas overleden Frans De Man, die in de jaren 1960 nog burgemeester werd en meteen de daensistische periode in Denderhoutem definitief afsloot.

Voor kenners van de geschiedenis van de Daensistische Beweging bevat het boek geen nieuwe feiten. Maar het zal bij vele lezers uit Denderhoutem en omgeving vergeten herinneringen wakker schudden en de geschiedenis van de daensistische strijd ruimer bekend maken.

We vernemen bijvoorbeeld dat Aloïs De Backer van 1858 tot aan zijn dood gemeenteraadslid was van Denderhoutem; dus ook in de periode na 1898 toen hij in Brussel woonde omdat hij in zijn streek gebroodroofd werd.

We lezen ook dat op 22 oktober 1921 twee burgemeesters werden ingehuldigd. De daensisten hadden bij de verkiezingen zes van de elf zetels veroverd en meenden terecht dat de burgemeester-

sjeerp toekwam aan hun lijsttrekker dokter Pauwels. Maar de katholieken hadden een langere arm in Brussel en maakten zich sterk dat de minister een katholiek uit de oppositie zou benoemen. Omdat die benoeming uitbleef en er allerlei geruchten in het dorp circuleerden besloten beide partijen hun wensen voorwaar te nemen. Die dag beleefde Denderhoutem een "uniek gebeuren: er waren twee stoeten, twee massa's volk, twee mekaar vijandige volksgroepen die, gelukkig maar, ver van mekaar bleven". Twee maanden later werd een katholiek tot burgemeester benoemd.

Bij de eedaflegging begin 1927 weken de daensisten Donaat Sonck en Achiël Van den Steen bewust af van de geijkte formule. Sonck zwoer "gehoorzaamheid aan de grondwet en de wetten van het Vlaamse volk" en Van den Steen voegde aan de geijkte formule toe "zolang ze met mijn principes overeenstemmen". Daarop werd hij door de gouverneur afgezet. Hij ging evenwel in beroep, zei dat hij aan de geijkte formule niets veranderd had maar er alleen wat had aan toegevoegd. Zijn ontslag werd omgezet in een tijdelijke schorsing.

Volgens Huylebroek werden de daensisten na de Eerste Wereldoorlog fronters en later VNV'ers en na de Tweede Wereldoorlog lid van de Volksunie. Dat kan in Denderhoutem misschien zo geweest zijn, maar de evolutie in Vlaanderen was genuanceerder. Heel wat daensisten zijn in de jaren 1920-30 socialist geworden of hebben zich verzoend met de hervormde Katholieke Partij. Er zijn ook daensisten geweest die oppositie gevoerd hebben tegen het VNV, onder meer de groep rond Plancquaert, Van Opdenbosch en Doussy en de daensisten van Moeskroen.

Al bij al een boek dat, ofschoon op de eerste plaats geschreven voor de inwoners van Denderhoutem, ook talrijke lezers buiten die gemeente zal interesseren.

Het boek kost 1500 fr. en kan besteld worden bij de auteur: Edward Huylebroek, Borreken 40, 9450 Denderhoutem.

F.V.C.

VOLKSHUMOR OM U TEGEN TE ZEGGEN

- Spreken is spreken, zei de advocaat en hij sprak tegen de muur.
- De aanleg is de helft van 't huishouden, zei de man en hij legde zijn vrouw aan 't vuur.
- Behulp is alles, zei boer Klaas en hij spande zijn wijf voor de ploeg.
- Eigen bloed trekt, zei de boer en hij liep achter zijn varken.
- 'k Zie evengoed in den donker, zei de blinde en hij stootte de lamp van 't tafel.

S c h e n k i n g e n   D o c u m e n t a t i e c e n t r u m

Wij danken: Frans Beeckman, Haaltert: doodsprentjes

Alfons Coppens, Haaltert: doodsbrieven en L'Univers Illustré 1861-63

Marguerite Mally, Haaltert: doodsprentjes

Jan Baeyens, Haaltert: foto's Gemeenteschool

Fam. Muylaert-Van Durme, Haaltert: doodsprentjes

Willy De Loose: Vlaamse Toeristische Bibliotheek (138 nrs) en Bouwkundig erfgoed

Hilde Muylaert, Hekelgem: ged. stamboom fam. Muylaert

Eric Van den Driessche, Vlierzele: Kapellen Vlierzele

Jan De Troy, Terjoden - ged. stamboom fam. De Winter

Irène Redant, Denderhoutem: doodsprentjes

Stamboom-Wapenschild:

KAPERS OP DE KUST!

Waarschijnlijk via pers en TV (Ombudsjan) vernomen: de aanbiedingen van de boekhandel 'Historique' in verband met uw stamboom zijn te mijden. De Economische Inspectie waarschuwt eveneens voor deze alles behalve propere actie. Wil je je stamboom kennen? Er is slechts één wijze: hem zelf opmaken, via oude documenten, gezinsreconstructies, Parochieregisters e.d.

11DE GESCHIEDKUNDIGE BOEKENBEURS TE GENT

zaterdag 9/1 (11 - 18 u)
en zondag 10/1 (10 - 17 u)

in de Sint- Pietersabdij.

Onderwerpen: Archeologie
Familiekunde
Geschiedenis
Heemkunde en Volkscultuur

<http://users.pandora.be/kbov>

Vlaams minister Paul Van Grembergen liet in de beschermingsprocedure voor historische gebouwen in het Kanton Aalst de pastorieën van Haaltert en Kerksken opnemen.

De beide panden zijn representatief en toonaangevend voor het type pastorie in zij omgeving

Quiz Df- Feestcomité Kerksken-Heldergem

Vrijdag 8 december organiseerde het Feestcomité en het Df een aangenaam en ontspannend quiztoernooi. De HK-ploeg behaalde een niet onaardig resultaat: 4de plaats op een totaal van 20 ploegen.

Proficiat voor de puike organisatie en een (technologische) pluim voor de kwismaster en zijn ploeg.

Familiekroniek

De oproep in ons vorig nummer en in het gemeentelijk infoblad werd positief onthaald. Meer dan 100 unieke gezins- en familieopnamen werden uit de 'oude doos' gehaald.

Waarschijnlijk komt er een bundeling in boekvorm. Willen jullie er nog bij? Dit kan nog tot 15 januari 2002. Het betreft foto's van gezinnen en/of familiegebeurtenissen genomen vóór 1940.

GEZOCHT

Wie bezit het 'Woordenboek van familienamen' van De Brabandere en wil het verkopen aan het Documentatiecentrum van de Heemkundige Kring?

OPROEP

Heb je reeds een (gedeeltelijke) stamboom en/of familiegeschiedenis samengesteld? Eén exemplaar hoort zeker thuis in de bibliotheek (afdeling genealogie) van het Documentatiecentrum. Heel wat vorsers zullen je dankbaar zijn. Onkosten worden natuurlijk vergoed.

Gezinsreconstructie Aaigem 1600 - 1900

Auteurs:

Roger De Troyer, Robert Lievens
en John Scheerlinck

Volume:

ong. 700 pagina's / twee boekdelen

Verschijnt omstreeks 15 maart 2002

Prijs tot 15/2/2002 € 30, nadien € 35
(+ € 5 verzendingskosten)

**Bestellen door storting op rekening
437 - 4146261 - 34 van de
Heemkundige Kring v.z.w.**

HERINNERINGEN

Foto genomen in Noord Frankrijk (steenbakkerij-seizoenarbeid) in 1922.

Zittend, vlnr, 2de is Victor Dyonisius Jozef Van Keymeulen (°Ke Landlede 24-10-1893) gehuwd met Romanie Impens. 3de is Henry Van Keymeulen (°Ke Landlede 16-05-1898). De peuter is Camilla Impens (°Kerksken 25-09-1920). (foto en gegevens bezorgd door Alberic en Julia Van Keymeulen)

Enkele Haaltertse jongelingen (14 à 17 jaar) vertrokken in 1941 naar het Franse Poix (dép. Somme). Zij werden ingeschakeld als handlangers in de bouwnijverheid en verbleven er ongeveer 3 jaar. vlnr: Frans De Kegel; Albert De Kegel; Oscar De Smet; Petrus De Donker (+) en Constant Van den Stock (+). (foto en gegevens bezorgd door Simonne De Troyer en Oscar De Smet)

Een opname uit 1935 van de VTB-VAB afdeling op één van hun maandelijkse toeristische uitstappen. De toenmalige vertegenwoordiger was Eugeen De Meyer (woonde op de Hoogstraat).

1. Julia Coppens, 4. Frans De Kerpel (Terjoden), 5. Martha Leroy, 6. Henry De Pelsmaeker (Terjoden) 7. Cyrilla De Smet, 8. Maria Van den Steen, 9. Helene Van den Bossche, 10. Madeleine Leus, 17. Jeanne De Winter, 18. Emma De Winter, 19. Emiel De Rijck, 24. Gaby Vermoesen, 26. Irene Vermoesen, 27. Ortense Vermoesen, 29. Martha Hunninck, 30. Martha Lauwereys, 31. M. Coppens, 33. Rosine De Winter, 34. Camille Van Handenhove, 35. Marie De Deyn, 37. Eugeen De Meyer, 40. Ida Van der Maelen, 42. Yvonne De Lepeleer, 46. Marcel Dierickx, 47. echtg. M Dierickx, 48. Gustaaf De Graeve, 50. Esther Van den Bossche, 54 Maria Van Impe.